

20/11/2023

Patriarhul Daniel, despre drama bogatului nerecunoscător și nemilostiv

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a participat duminică la Sfânta Liturghie oficiată în Paraclisul istoric „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Reședința Patriarhală.

În predica rostită, Preafericirea Sa a subliniat că „marea iluzie a bogatului lacom de a-și construi fericirea exclusiv pe averi materiale, pe care le adună în hambare noi, mai mari, este sancționată de Evanghelie ca fiind o nebunie”.

Textul integral:

DRAMA BOGATULUI NERECUNOSCĂTOR ȘI NEMILOSTIV: Hambare pline, dar suflet gol

„Zis-a Domnul pilda aceasta: Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina. Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să adun roadele mele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica hambarele mele și mai mari le voi zidi și voi strânge acolo toate roadele mele și bunătățile mele; și voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te. Însă Dumnezeu i-a zis: Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi? Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori pentru sine însuși și nu se îmbogățește în Dumnezeu”.

Sfânta Evanghelie din Duminica a 26-a după Rusalii a fost rânduită de Biserică să fie citită în această perioadă a Postului Nașterii Domnului, pentru că aceasta privește urcușul nostru duhovnicesc spre marea sărbătoare a Crăciunului, deoarece Dumnezeu, „bogat fiind întru milă” (Efeseni 2, 4), a voit ca prin Iisus Hristos „să arate în veacurile viitoare covârșitoarea bogăție a harului Său” (Efeseni 2, 7).

În Sfânta Scriptură, bogăția materială și sărăcia materială nu sunt un scop în sine, ci ele pot fi prilej de apropiere sau de îndepărtare a omului de Dumnezeu și de semenii săi. Iată de ce Sfânta Evanghelie se încheie cu aceste cuvinte: „Așa se întâmplă cu cel ce-și adună comori pentru sine însuși, și nu se îmbogățește în Dumnezeu” (Luca 12, 21).

Patima lăcomiei cauzează decăderea și însingurarea omului

Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina nu se referă la un om anume, ci bogatul lacom, nemulțumitor și nemilostiv poate fi orice om ajuns într-o stare de robie a sufletului său, printr-un atașament exclusiv de bunurile materiale limitate și trecătoare din lumea aceasta.

Bogăția nu este rea în sine, pentru că ea vine de la Dumnezeu, dar modul folosirii ei poate fi rău sau bun. Evanghelia ne arată că, deodată, pe neașteptate, Dumnezeu i-a făcut bogatului o surpriză cu o recoltă foarte mare de cereale, ca să vadă cum o folosește.

Dumnezeu l-a miluit din belșug pe bogat fără ca acesta să fi avut vreun merit; Dumnezeu i-a făcut un mare dar, așteptând ca și el, la rândul său, să facă daruri altora. Însă nu a fost așa.

Recolta aceasta neașteptată, în loc să îl umanizeze pe bogat, îl dezumanizează; în loc să îl apropie de Dumnezeu și de semenii săi, îl îndepărtează de Dumnezeu și de semenii săi, îl însingurează. De ce? Pentru că atitudinea lui spirituală față de un dar material neașteptat, care vine din mărinimia sau bunătatea lui Dumnezeu, devine o atitudine pătimășă, care-i schimbă însuși modul de a raționa, îl „înnebunește” din

cauza lăcomiei sufletului său pentru bunurile materiale.

În loc să mulțumească lui Dumnezeu și să îi ajute pe semenii săi care au nevoie de hrană, bogatul lacom uită de Dumnezeu și de semenii. El nici nu mulțumește lui Dumnezeu, nici nu miluiește pe săraci, ci se gândește doar la sine, se asigură material, dar se însingurează spiritual, nu se consultă cu nimeni, ci vorbește doar cu sine însuși, pentru că se gândește numai la sine însuși.

„Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te” (Luca 12, 19) își spune sieși bogatul din Evanghelie. În planul său de viitor, bogatul folosește verbele: a se odihni, a mânca, a bea, a se veseli, însă între acestea nu apare verbul „a mulțumi”, nici verbul „a dăruia”.

Vedem, așadar, că sufletul bogatului nemulțumitor sau nerecunoscător și nemilostiv a devenit întru totul trupesc, el nu mai este suflet duhovnicesc liber, ci înrobit de materie. Singura preocupare a sufletului este aceea de a se supune trupului lacom de a mânca, de a bea și de a se veseli, în totală uitare de Dumnezeu și de semenii.

Modul în care sufletul „se odihnește” este, de fapt, „îngroparea” lui în averile materiale. De aceea, Dumnezeu îi spune: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău” (Luca 12, 20). Sufletul bogatului a început deja să se îngroape în cele materiale, fiind înrobit de trupul care, după moarte, va fi îngropat în materia pământului.

Vedem aici o moarte spirituală înainte de moartea trupului, o cădere și o decădere a bogatului lacom și pătimaș, prin reducerea vieții omului la starea ei biologică, la acțiunea ei de consum material: „Mănâncă, bea și te veselește, suflete!” (Luca 12, 19). Chiar veselia bogatului a fost tâlcuită de Sfântul Chiril al Alexandriei ca fiind veselia legată de plăcerile trupesti pătimașe, provocate de îmbuibarea pântecelui cu mâncare și băutură[1].

Îmbogățirea în Dumnezeu este starea sănătoasă a sufletului

Marea iluzie a bogatului lacom de a-și construi fericirea exclusiv pe averi materiale, pe care le adună în hambare noi, mai mari, este sancționată de Evanghelie ca fiind o nebunie. De aceea, Dumnezeu îi spune acestui om pătimaș pe care bogăția nesperată l-a dezaxat și l-a dezumanizat: „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău! Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?” (Luca 12, 20). Adică o moarte subită te va despărți de toate averile tale materiale.

Nu știm cine sunt cei care vor cere sau vor lua sufletul acestui om bogat, deoarece în textul Evangheliei nu se spune „Dumnezeu îți va cere sufletul tău”, ci doar „vor

cere”. Acest plural misterios s-ar putea referi fie la sfinții îngeri ai Domnului care duc sufletele oamenilor în fața Dreptului Judecător, fie la demonii care deja puseseră stăpânire asupra acestui om bogat prin patimile lăcomiei și ale plăcerilor trupești.

Independent de interpretarea cine sunt cei ce „vor cere”, în text contează faptul că moartea fizică este urmată de un moment de evaluare sau de judecare a vieții pământești. În acest sens, cuvintele „vor cere de la tine sufletul tău” pot fi înțelese că vor cere să răspunzi de modul cum ai trăit viața pe pământ.

Evanghelia se încheie printr-o concluzie de o mare gravitate: „Așa se întâmplă cu cel ce-și adună bogății (materiale) pentru sine însuși și nu se îmbogățește în Dumnezeu” (Luca 12, 21). Sfârșitul nefericit al bogatului lacom, nemulțumitor și nemilostiv este cauzat de patima sau obsesia lui de a acumula averi materiale trecătoare doar pentru sine.

Evanghelia ne arată însă că există și o altă formă de îmbogățire decât îmbogățirea egoistă cu averi materiale trecătoare. Și anume este îmbogățirea spirituală în Dumnezeu prin rugăciune și fapte bune, adică îmbogățirea sufletului cu daruri spirituale ale Duhului Sfânt, cultivate ca virtuți sau roduri ale sufletului: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23). Aceste bogății sau comori spirituale se adună în sufletul nemuritor al omului, iar moartea fizică a trupului nu le poate risipi. Ele sunt lumina sufletelor sfinților în viața veșnică din Împărăția cerurilor.

Faptele milosteniei devin bogății spirituale ale sufletului

Cum ne îmbogățim în Dumnezeu?

Ne îmbogățim în Dumnezeu mai întâi prin rugăciune de recunoștință, când îi mulțumim pentru darul vieții și al sănătății și pentru tot ajutorul primit de la El, deoarece, prin rugăciune, iubirea lui Dumnezeu se revarsă în sufletul rugător și devine bogăție harică a omului.

Însă omul se îmbogățește și mai mult în Dumnezeu când, din darurile primite de la El, ca semne ale iubirii Sale, dăruiește și el altora. De fapt, acesta este și scopul Sfintei Evanghelii de astăzi: să ne învețe că dărnicia sau milostivirea lui Dumnezeu ne îndeamnă să fim și noi darnici sau milostivi, potrivit îndemnului Domnului Iisus Hristos: „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv!” (Luca 6, 36).

Înțelegând gravitatea cuvintelor Evangheliei de astăzi pentru bogații nemilostivi și, în același timp, speranța pe care o dau cuvintele Domnului Iisus Hristos celor care

se îmbogățesc spiritual în Dumnezeu, Biserica ne îndeamnă permanent să unim postul cu rugăciunea și cu milostenia. Iar milostenia poate fi de două feluri: materială (adică hrană, îmbrăcăminte, adăpost) și spirituală, când ne rugăm pentru sănătatea și mântuirea altora, când oferim cuiva un cuvânt bun, un semn de neuitare, o încurajare în vreme de necaz, o mângâiere în vreme de întristare, un sfat înțelept în vreme de dezorientare.

În contrast cu milostenia care aduce bucurie atât primitorului, cât și dăruitorului, lăcomia egoistă de averi materiale aduce adesea tulburare, ură și certuri între vecini, prieteni și rudeni, iar uneori procese, bătăi, chiar și ucideri. Din păcate, o mulțime de războaie între popoare au avut ca mobil principal lăcomia și duhul de stăpânire asupra altora. Iar sărăcia materială, dacă nu este convertită sau transformată în efort de îmbogățire spirituală a vieții omului, prin rugăciune și viață curată, cu nădejde în Dumnezeu, produce și ea multe rele ca invidie, revoltă, ură, furt, corupție, disperare, decădere morală, violență ș.a.

Prin urmare, Evanghelia de astăzi e o lumină privind folosirea bogăției ca dar al lui Dumnezeu care trebuie împărțit de cel bogat cu oamenii săraci. Acest adevăr este rezumat de poporul român în următoarele cuvinte inspirate din Evanghelie: „Dar din dar se face Rai”. Adică din darurile primite de la Dumnezeu trebuie să facem și noi daruri celor săraci, ca să intrăm în Împărăția iubirii milostive a lui Dumnezeu. De fapt, numai când devenim milostivi primim bucuria Raiului în sufletul nostru, întrucât ne asemănăm cu Dumnezeu Cel Milostiv.

Biserica îndeamnă pe cei bogați să facă milostenie, iar pe cei săraci să ceară ajutorul lui Dumnezeu

Luminată de Evanghelia iubirii milostive a lui Hristos, Biserica, de-a lungul veacurilor, i-a îndemnat pe împărații, regii, domnitorii și bogații creștini să facă milostenie. De pildă, la Bizanț, în Săptămâna Sfințelor Pătimiri ale Domnului Hristos, împăratul vizita căminele de bătrâni, bolnavi și săraci, iar apoi oferea bani mulți Bisericii pentru ca aceasta să organizeze opera filantropică sau caritabilă pentru cei nevoiași.

Tot așa și Biserica Ortodoxă Română i-a îndemnat pe domnitori, voievozi, boieri și pe toți oamenii înstăriți să facă milostenie, să îi ajute pe cei săraci, întrucât prin aceștia Însuși Hristos-Domnul vine în mod tainic spre noi (cf. Matei 25, 31- 46). Astfel, în Țările Române, primele bolnițe sau spații pentru îngrijirea bolnavilor, cămine de bătrâni, orfelinat și case pentru pelerini au fost organizate de Biserică, adesea și cu sprijinul creștinilor bogați și milostivi.

Deși pentru monahi votul sărăciei de bunăvoie este o regulă, Biserica nu

propovăduiește totuși sărăcia ca fiind un ideal și pentru credincioșii mireni, ci îi îndeamnă pe toți credincioșii, însă mai ales pe cei bogați, să practice milostenia sau ajutorarea săracilor, adică, din darurile pe care bogații le primesc de la Dumnezeu și le înmulțesc prin muncă, să ofere și celor ce au mare nevoie de ajutor.

Pe de altă parte, Biserica nu consideră sărăcia materială a omului ca fiind o stare de disperare, ci îndeamnă pe săraci să transforme sărăcia lor materială într-o îmbogățire spirituală, prin rugăciune și sfințenie, prin cuvânt bun și faptă bună, prin hărnicie și speranță în ajutorul lui Dumnezeu și al comunității.

În concluzie, Evanghelia de astăzi ne îndeamnă să ne îmbogățim mai mult sufletește sau duhovnicește, prin credință, bunătate sufletească și fapte bune, unind postul cu rugăciunea și cu milostenia, spre slava Preasfintei Treimi și mântuirea noastră. Amin!

† DANIEL

Patriarhul României

[1] Sfântul Chiril al Alexandriei, Comentar la Sfânta Evanghelie de la Luca, 12, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1998, p. 169: „De bună seamă, Domnul, prin cuvântul «veselește-te», a arătat patimile mădularelor de sub pânțele, acele patimi care urmează și vin după săturare. Într-adevăr, plăcerile împreunării trupești vin după îmbuibarea pântecelui”.

Image not found or type unknown

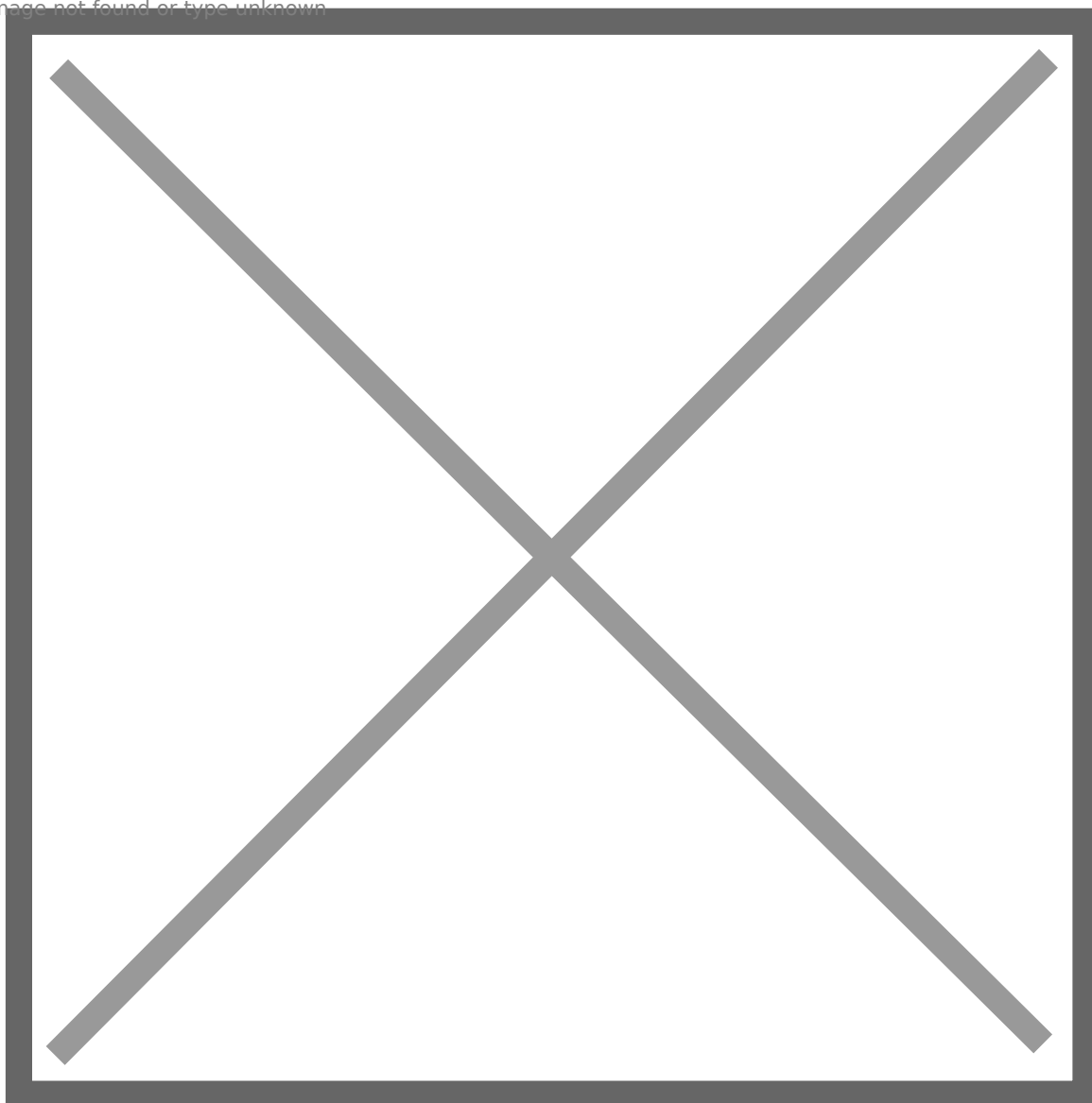

Foto credit: Ziarul Lumina

basilica.ro